F R I F A G B E V E G E L S E

Nr. 18 3. årgang 15. mai 1943

KAMERAT!

Selv om vår nasjonaldag også iår feires under trykket av den prøysiske jernhel
så innvarsler den seiren og friheten i nær framtid og styrker derved håpet og
motstandsviljen i hele vårt folk. 17. mai 1940 viste Tysklands knusende overle
genhet i starten. Hitlers lynkrig tok pusten fra Europa, som den tok pusten fr
vårt eget folk. De frihetselskende allierte stater var totalt underlegne. I 4
hadde de riktignok nådd øket styrke, men var fortsatt underlegne, og først i
oppnåddes jevnbyrdighet med de nasistiske voldsmenn og undertrykkere. Navnene
Stalingrad og El Alamein betegner det avgjørende vendepunkt. I 1943 er tyngde-
punktet definitivt forskjøvet, nå er det vi som er de sterkere: den russiske
vinteroffensiv som knuste hele tyske armeer og befridde et område like stort
som Tyskland, britenes seirsløp i Nord-Afrika som endte med at de veldige tysk
italienske styrker ble fullstendig knust, de vunne slag på Ny Guinea og Salom
øyene, den gigantiske bombing av Tyskland og Italia. Og denne overvekt øker f
hver dag, med aksellererende fart. Det kan ennå ta tid, men det kan også gå f
17. mai vil derfor iår - tross nøden og undertrykkelsen - bli en håpets dag,
vi øyner slutten på vår fornedrelse, slutten på rettskrenkelser, vold og terr
og igjen kan se fram til den hevdvunne frihet som dagen representerer. Men de
vil også bli en kampens dag. De harde slag som fienden tilføyer oss gjennom d
totale arbeidsmobilisering til fordel for sin krigføring, er det vår plikt å
slå tilbake. Det vil kreve offer av den enkelte, men for frihetens og framtid
skyld må vi alle være villige til å påta oss byrder som kampen krever. Når vi
tenker på Stalingrads garnison, på S. arme, på sjøfolkene i Atlanterhavstrade
på flyverne over Tyskland, på jødene, polakkene, tsjekkerne, grekerne og jugo
slaverne, har vi ikke lov å klage eller henge med hodet et sekund. Og glem al
at den viktigste avgjørelse alt er falt, seiren er vår, intet kan lenger hind
at Norge blir fritt igjen. Hver dag som går er er skritt nærmere det målet. D
skal og må vi holde ut, tvers igjennom alle prøvelser, alle savn, alle ofre.
"Vi overlever alt!"
Storbritania holdt. El Alamein holdt. Stalingrad holdt. Norge skal også holde
Det er 17. mai dagens budskap.

- V -

HAAKON LIE HOLDT 1. MAI
over kringkasteren i New York denne talen:
"For 4. gang opplever vi nordmenn 1. mai i krig. I 50 år, fra 1889 til 1939 f
ret vi dagen i fred, stolte over den framgang vi gjorde fra år til år. De kra
som ble reist, åttetimersdagen og almindelig stemmerett ble tidlig ført ut i
vet. Nye krav kom til og formet sakte men sikkert samfundet, og Norge ble ett
hvert et foregangsland når det gjalt sosiale tiltak. Folket ble reist til øke
selvrespekt og øket verd. De brede lag av befolkningen følte at de var herrer
eget hus og de hadde rett og plikt til å bestemme over sitt land og seg selv.
De 4 krigsår har revet ned meget av det vi hadde bygget opp. Vår levestandard
blitt senket til et minimum. Men viljen til selvhevdelse, lengslen etter frih
og trygge kår er ikke drept. Alt det maidagen den gang brakte bud om lever i
hele folket. 1. mai er arbeidernes dag. De har i denne tunge tiden risset sin
navn inn i folkets historie. De har vist det samme samhold i nasjonens tjenes
som de en gang viste i sin klasse. De har ikke vært til salgs; det var i førs
rekke arbeiderne som veltet quislings planer om arbeidssamband og riksting. D
har kostet. Hundrer på hundrer av arbeiderbevegelsens beste menn vansmekter n
i tyske fengsler, og nye hundrer må vandre den samme vei. Men fronten vil hol
som hele den norske fronten vil holde.
1. mai er det internasjonale brorskaps dag, den dag da arbeidere verden over
monstrerte mot krig og for fred. Vi ble aldri sterke nok til å stanse krigen,
men da den kom så de det som sin oppgave å gjøre størst mulig innsats. Jeg ha
sett Storbritanias arbeidere. Deres innsats er uvurderlig. Her i Amerika er n
ten 20 millioner mann sysselsatt i krigsindustrien. Jeg har reist landet rund

og sett deres umåtelige rikdommer. Den amerikanske krigsproduksjon av 1943 e. simpelthen et mirakel. Og i øst er det hærer som redder oss alle: soldatene arbeiderne. Soldatene som kjemper på slagmarken, arbeiderne som flyttet fabri kene mot øst og bygget opp den nye rustningsindustrien.
Det internasjonale brorskap er ikke dødt. Denne krigen har brakt millioner sa men som tidligere sto fremmede overfor hverandre. 1. mai-dagen pekte alltid framover, så også idag. Vi skal ikke bare vinne krigen, men også freden. Vi kjemper for de mål vi alltid hadde. Yttringsfrihet, frihet fra nød, sosial trygd, det var maidagens budskap til menneskeheten. Midt i sorgen og savnet skimter vi en ny og bedre verden.
I tre år har Norge vært et hærtatt land, en lang gang fra ondt til verre, og kanskje det værste står igjen. Men ett vet vi: vi vinner! Vi er nærmere målet enn noensinne. I 1943 er de allierte armeer på marsj framover på alle fronter det er vi som går på, og vi vil ikke stanse. Derfor er 1. mai påny håpets dag

- V -

NYTT NEDERLAG FOR NASIKOMMISARENE

I forrige uke var forbundsstyret i Kjemisk Industriarbeiderforbund innkallt t møte som var berammet avholdt på Hamar. Som kjent har de komis.ke ledere av f forbundene hittil hatt det så travelt med å følge tyskernes og quislings anvi ninger at de fullstendig har "glemt" at det fantes en øverste landsmøtevalgt ledelse, nemlig forbundsstyrene. Imidlertid har den tiltagende isolering fra arbeidernes side gjort de komis.ke ledere og deres herrer betenkte, og ved tr ler har de derfor nå søkt å få de lovlige, landsmøtevalgte tillitsmenn til å godkjenne deres forbrytelser mot arbeidsfolket. Resultatet i kjemisk var at d foruten de komis.ke - Asbjørn Bjerke og Nygårdsmoen - møtte 4 mann av 21. Dis var tidligere kasserer A. Gulbrandsen, Karl Pedersen, Jevnaker, tidl. formann Rem- og Gummiarbeidernes forening Johan Larsen, Oslo (som nå var 4. varamann forbundsstyret) og L. Østhaug som overhodet hverken var medlem eller varamann til forbundsstyret.

- V -

K R I G E N S G A N G

TUNIS. Kampene om Tunis er slutt. I den siste uke har utviklingen gått overmåte hurtig og den har bydd på en rekke dramatiske detaljer. Torsdag i forrige uke gikk 1. engelske armeen til storm på den siste sperrestilling foran Tunis sletten. Denne avgjørende kamp fant sted ved Djedeida 20 km. vest for Tunis. De tyske stillinger brøt fullstendig sammen under vekten av den kraftige allierte materialinnsats, og alt fredag kveld rykket engelskmennene inn i selve Tunis. Omtrent samtidig falt festningen og byen Bizerte i amerikanernes hender. Etter inntagelsen av Mateur rykket de amerikanske panserkolonner rett mot Bizerte idet de omgikk alle aksens forsvarsstillinger i terrenget foran byen. Fra nå av utviklet aksetroppenes sammenbrudd seg med rivende fart. Kl. 11 søndag morgen kapitulerte den motstandsgruppe som befandt seg ute ved kysten mel lem Bizerte og Tunis. Bare her ble det tatt over 25000 fanger, derav 6 genera er. De små styrkene som befandt seg i området ved Medjez el Bab og Tebourba måtte hurtig gi seg, og det samme var tilfellet med de styrkene som ble innesluttet ved Pont du Fahs etterat franske tropper tok Zaghouan søndag. Det stø ste motstandssentrum dannet seg på halvøya Kap Bon som stikker ut i havet på vestkysten av Tunis. Men etter harde kamper trngte de allierte mandag inn på halvøya. De tok småbyene Hamman-Lif og Soliman rett sørøst for Tunis og treng fram over halvøya til Kaurba. Dermed er dette siste motstandsområdet delt i 2 og "motstanden opphører" er umiddelbart forestående. Hittil er bragt inn over 100000 fanger, derav 8 generaler. Det er ingen tvil om at sammenbruddet kom s en stor overraskelse for det tyske folket. Inntil 2 dager før Tunis fall førte tyskerne nye tropper over. Dette forteller at de trodde kampene skulde vare e nå i lang tid. Bandt de faktorer som førte til sammenbruddet er det verd å me ke seg at aksens totale underlegenhet i luften regnes som en av de mest utsla givende. Under kampens mest avgjørende fase viste aksefly seg i det hele ikke over kampområdet. Dette ga de allierte fly fritt spillerum, og de grep inn i kampene på en avgjørende måte. Også de allierte flåtestridskrefter har sin de

i seiren. I de siste dager har den ligget utenfor Kap Bon og hindret aksetroppene å flykte. De allierte bombefly har rettet kraftige angrep mot tallrike mål i Middelhavet. Søndag bombet 400 amerikanske fly Palermo. Bare over dokkene ble sluppet 500 t. bomber. Tirsdag var 200 fly over Marsala på Sicilia. Videre har den italienske festningsøy Pantellaria vært utsatt for en rekke heftige anfall. Aksens skipsfart har lidd nye harde tap, fra 6. til 10. mai ble 47 skip senket i området ved Tunis.

ØSTFRONTEN. Kampene ved Kuban har vært vel så heftige som i Tunis. I slutten av forrige uke slo russerne en kile inn mellem de tyske og rumenske tropper. Etter voldsomme kamper, der flyene har spilt en dominerende rolle, har russerne trengt seg gjennom de yttre forsvarsverker rundt Novorossisk og de står tett opptil byen på flere punkter. Den flyoffensiv russerne startet for ca. 10 dager siden holder fram. Det er de tyske oppmarsjcentra på midtfronten og i Ukraina som angripes, særlig Orel og Brjansk. Det har utspilt seg heftige luftkampen langs hele fronten. I løpet av en uke har russiske fly skutt ned 930 tyske fly. Foruten ved Novorossisk har russerne rykket noe fram ved Velikije Luki.-Det er høyst sannsynlig at en står foran nye store kamper på Østfronten. Pravda melder således at tyskerne trekker sammen enorme styrker på midtfronten. En må regne med et omfattende tysk forsøk på å erobre Moskva i nær framtid. Ellers er det kjent at tyskerne også har planer om å foreta et omfattende angrep mot Leningrad. De øver for tiden et sterkt press på finnene for å få deres hjelp under en slik operasjon.

VESTFRONTEN har hatt en relativt rolig uke. Værforholdene har lagt en demper på flyoperasjonene. Det siste storangrepet mot Dortmund i begynnelsen av forrige uke var forøvrig et av de heftigste under krigen. 400 firemotors fly slapp 1500 t. bomber på kort tid. Ødeleggelsene var eborme i denne viktige industriby. (avsluttet 12. mai)

- V -

DE RYSTENDE KJENSGJERNINGER

om tvangsinnlemming i den tyske krigsmakt i forbinnelse med "nasjonal arbeidsinnsats" har vakt forferdelse i hele vårt folk. De ungdommer som under falske forespeilinger og trusler ble uttatt til de såkalte sjåførkurser, er i de oppsatte leire søkt tvunget til å sverge den tyske lydighetseden til Adolf Hitler. Dette må være et alvorlig varsko til alle som mottar innkalling til tvangsarbeidet. Blir du innkalt så forlang å få vite hva du skal gjøre og hvem en skal arbeide under. Gjelder det arbeid til fordel for okkupasjonsmaktens krigføring så nekt under henvisning til Haagerkonvensjonens artikkel 52 som lyder: "Ytelser in natura og tjenester kan bare avkreves kommuner og innbyggere når det skjer til dekning av besettelseshærens behov. De skal stå i forhold til landets hjelpekilder, og være av en slik art at de ikke medfører forpliktelser for befolkningen til å ta del i krigsoperasjonene mot sitt fedreland. Ytelsene og tjenestene kan bare avkreves i henhold til bemyndigelse fra den person som fører kommandoen på vedkommende besatte sted."

Blir du avkrevet ed i forbinnelse med arbeidet. så nekt under henvisning til artikkel 45, som lyder: "Det er forbudt å tvinge befolkningen i et besatt område til å avlegge ed til den fientlige makt."

Hvis tyskerne hevder at Haagerkonvensjonen ikke gjelder, fordi arbeidsinnsatsen er foranstaltet av quislingregjeringen, så henvis til artikkel 51, der det bl.a. heter:"Ytelser kan bare oppkreves i henhold til skriftlig bestemmelse og på øverste hærleders ansvar."Og henvis videre til at både tyskerne og quisling apent har innrømmet at Norge fortsatt er i krig med Tyskland og at quisling er innsatt av den tyske okkupasjonsmakt.

Det er forbunnet med større risiko og fare idag å la seg tvangssende til de tyske arbeidsleire eller endog måtte trekke i tysk uniform enn det er å rekte det folkerettsstridige arbeid for fienden. For dem som allerede er sendt på tvangsarbeid for vårt lands undertrykkere, gjelder det - også på grunnlag av folkeretten - å sørge for at deres arbeidsinnsats blir av minst mulig betydning for fienden.

PÅ OSLO BØRS
holdtes for omlag 14 dager siden et møte under ledelse av nasisten Hans Gude hvor tyskernes planer for sammenslutning av de ledende forretninger i Oslo ble lagt fram. Gude opplyste at det var meningen å slå sammen Steen & Strøm, Robsahm og Johan O. Larsen i Robsahms gård, videre Petrine Nielsen, Dobloug og Gunerius Pettersen i sistnevntes lokaler, og Glasmagasinet, Emil Olsen, Coward&Towsen og Ingw. Nielsen i den sistes gård i Torvgt. De frigjorte gårder skulle så stilles til tyskernes disposisjon. Samtidig har forrederen Schlytter Henriksen gjennomført en ødelaggelse av bankvesenet, idet hele 60% av bankfilialene i Oslo, Aker og Bærum er tvangsmessig nedlagt.

-V-

ARBEIDERNES PENGER SØLES BORT.
De mange fagblad som nå utgies av den "sakkyndige" presseavdeling i landsorganisasjonen, er blitt en kostbar affære. Den korrupsjon som overalt preger det nye styre har også her gjort seg gjellende, og underskuddet er for året 1942 kommet opp i over 200000 kroner.

- V -

VED KOPPERÅ
i nærheten av Trondheim er det nylig funnet sted alvorlige sabotasjehandlinger. I den anledning ble det utstedt forbud i Trondheim mot telefonering, og visitasjon og undersøkelser ble igangsatt i stor stil.

- V -

ARBEIDSVILKÅRENE VED TYSKE BYGGE- OG ANLEGGSARBEIDER
er, som vi tidligere har omtalt, vesentlig forverret ved den nye riksavtale som er kommet istand ved "samarbeid" mellom tyskerne og de komis.ke ledere i landsorganisasjonen og bygningsarbeiderforbundet. I et sirkulære som er utsendt fra Arbeidsgiverforeningen redegjøres for de nye bestemmelser. I første rekke er slått fast at alt arbeid skal bortsettes på akkord. Videre at garantien av timelønnen som tidligere var gjort gjeldende nå er bortfalt og der bare skal utbetales 80% av timelønnen i forskudd. Disse 80% er riktignok garantert, men største delen av den tvangsrekvirerte arbeidskraft som nå settes inn vil aldri kunne oppnå akkordoverskudd, da de jo er helt ukyndige i anlegg og byggearbeid. De må derfor regne med at hele fortjenesten vil innskrenke seg til 80% av timelønnen, hvilket vil si følgende satser: Fagarbeidere kr. 1.28, spesialarbeidere kr. 1.12, hjelpearbeidere kr. 0.96, gutter på 16 år kr. 0.48, på 17 år kr. 0.68, på 18 år 0.88. Den største gruppen blir hjelpearbeidere, idet betingelsene for å kunne oppnå spesialarbeiders lønn er vesentlig skjerpet. Selv jordarbeidere med lang erfaring er nå satt i hjelpearbeidernes gruppe. Forøvrig omfatter riksavtalen - som jo er ren tysk diktat - en rekke bestemmelser som forverrer lønns- og dietgodtgjørelser for folk fra private firmaer som er engasjert til lengere eller kortere jobber og dessuten for formenn og oppsynsmenn.
For den norske arbeiderklasse kommer det ikke som noen overraskelse at sultepisken skal svinges pånytt. En har hele tiden vært klar over at nasismen ikke bare innebærer terror, vold og innskrenkning i alle rettigheter, men også betyr en stadig nedsettelse av arbeidsfolkets levestandard. Det vekker heller ingen forundring at de kjøpte forredere i fagorganisasjonen uten innvendinger går med på de nye slavevilkår tyskerne dikterer. Den nasistiske og komis.k ledede fagorganisasjon har jo helt siden septemberdagene 1941 stillet seg som garantist for overfallsmennenes forbrytelser mot arbeidsfolket. Svaret på de nye provokasjoner vil derfor bli den mest hensynsløse kamp mot overfallsmenn, forredere og medhjelpere, inntil vi pånytt kan samles i en